Kulturmiljöinventering
Kolbotten, Dalarö
Haninge kommun

STOCKHOLMS BYGGNADSANTIKVARIER AB

Fastighetsbeteckning:	Kolbotten och Vadviken
Namn/Gatuadress:	Strandvägen, Kolbottenvägen, Knöppels backe, Offragrytsvägen, Jaktstigen, Brukeväge, Fiskestigen
Kommun, Stadsdel:	Haninge, Dalarö
Ärendenr:	

2016-06-20

Kulturmiljöinventering, Kolbotten, Dalarö i Haninge kommun

Stockholms Byggnadsantikvarier har på uppdrag av Haninge kommun utfört en kulturmiljöinventering för området Kolbotten i Dalarö. Arbetet är utfört av Eva-Lotta Erlingsson och Sofia Bruto, Stockholms Byggnadsantikvarier AB.

Eva-Lotta Erlingsson

Byggnadsantikvarie

Sofia Bruto

Byggnadsantikvarie

Innehåll

Innehåll 3

Orientering 4
Syfte och omfattning 4
Metod 4
Kulturhistoriskt skydd 4
Plan- och bygglagen 4
Riksintresse 4
Fornlämningsområde 4
Karta 5

Historik 6
Sportstugan och fritidshuset 10
Västra Vadviken 11

Beskrivning av området idag 13

Kulturhistoriska värden 18
Karaktärsdrag inom inventeringsområdet 20

Kulturhistoriskt värdefulla byggnader 21
Kulturhistoriskt värdefulla byggnader 22

Övergripande råd och riktlinjer 27
Rekommendationer vid tillbyggnader 27
Rekommendationer för ny bebyggelse 28

Källor och litteratur 29
Tryckta källor 29
Otryckta källor 29

Bilagor 30
Äldre styckningsplaner 30

Orientering

Syfte och omfattning

Fritidshusområdena Kolbotten och Västra Vadviken är ett område väster om havsviken Vadviken i Dalarö som planlades på 1930-och 1950-talen. De är främst bebyggt med fritidshus och i samband med att kommunalt vatten och avlopp ska dras fram kommer området att få en ny detaljplan. Planens syfte är bl a att ge större byggrätter vilket sannolikt innebär stora förändringar inom den befintliga bebyggelsen. Föreliggande kulturmiljöinventering syftar till att inventera befintlig bebyggd miljö och beskriva dess kulturhistoriska värden. Inventeringen ligger till grund för detaljplanen och eventuella bestämmelser kring skydd och riktlinjer.

Metod

Arbetet har innefattat genomgång och sammanställning av äldre kartor och avstyckningsplaner för att beskriva den historiska utvecklingen. Områdets kulturhistoriska värden beskrivs liksom viktiga karaktärsdrag. Övergripande råd och rekommendationer kring utformning och placering av tillbyggnader och ny bebyggelse utifrån ett kulturmiljöperspektiv redovisas.

Samtliga byggnader har inventerats övergripande och de byggnader som bedöms ha högst kulturhistoriskt värde redovisas.

Kulturhistoriskt skydd

Plan- och bygglagen

Det finns inget kulturhistoriskt skydd i gällande planer.

Riksintresse

Riksintresset för Dalarö bedöms inte omfatta inventeringsområdet.

Fornlämningsområde

Det finns registrerade fornlämningar inom inventeringsområdet.

Karta

Inventeringsområdet är markerat med gul linje.

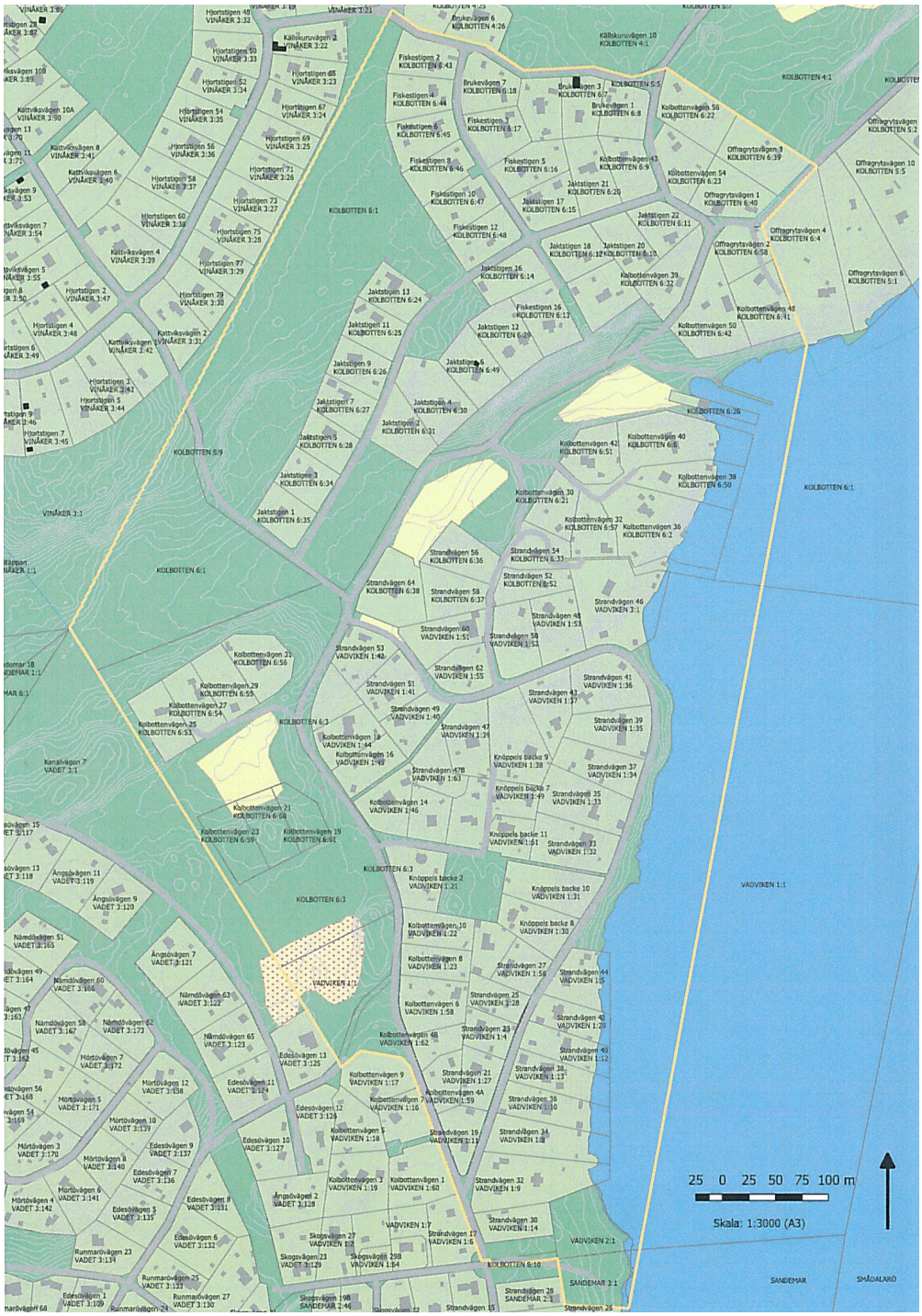

Historik

Dalarö har som samhälle anor tillbaka till 1600-talets första hälft. 1636 lämnade Tyresö Österhaninge socken och Dalarö blev en kapellförsamling under Tyresö. Platsens strategiska läge vid den stora farleden in mot Stockholm blev avgörande under stormaktstiden då Dalarö fick regelbundna flottbesök i samband med manövrar och krig. På närliggande Dalarö skans var en garnison förlagd och Dalarö var också sedan 1600-talet tull- och lotsstation. 1638 gavs det första privilegiebrevet ut till rätten att bedriva krog på Dalarö.

Garnisonen lades ned 1854 men Dalarö hade då börjat etablera sig som ett populärt utflyktsmål, reguljär ångbåtstrafik från Stockholm gick sedan 1852. Efter hand utvecklades Dalarö till en exklusiv badort med hotell, restauranger och småbåtshamn. Under 1870-talet började tidens konstnärer besöka orten och efter hand bildades en konstnärskoloni. Under 1880-90-talen uppfördes ett stort antal storslagna sommarvillor.

Inventeringsområdet ligger på fastlandet, utanför Dalarös kärna och tillhörde Sandemars fideikommiss. År 1931 köpte Aktiebolaget Svensk Jordförmedling 145 ha mark av Sandemar och avsikten var att bilda ett antal småbruk och områden för sommarnöjesbebyggelse. Arrendegården Kolbotten styckades av och köptes av arrendatorn.

Planläggningen skedde huvudsakligen i två etapper, 1930- respektive 1950-talet. Södra delen av inventeringsområdet utgör norra delen av en styckningsplan upprättad 1931 av arkitekt Th. Bergentz och godkänd av länsstyrelsen 1932. Ansökan ingavs av Aktiebolaget Svensk Jordförmedling. Marken beskrevs som huvudsakligen skogsbevuxen sandmark och tomterna var avsedda för sportstugor och sommarbostäder. Tomtarealen fick inte understiga 1500 m2.

År 1957 upprättades en styckningsplan för norra delen av det inventerade området. Planområdet omfattade fastigheterna Kolbotten 6:1 och 6:5. Nr 6:1 var bondgården Kolbotten som tidigare varit arrendegård under Sandemar men som köptes av arrendatorn Gösta Pettersson från AB Svensk Jordförmedling 1932.

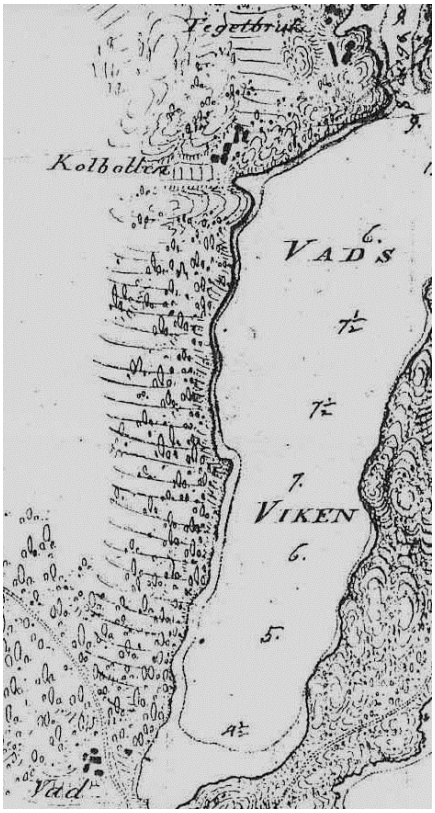

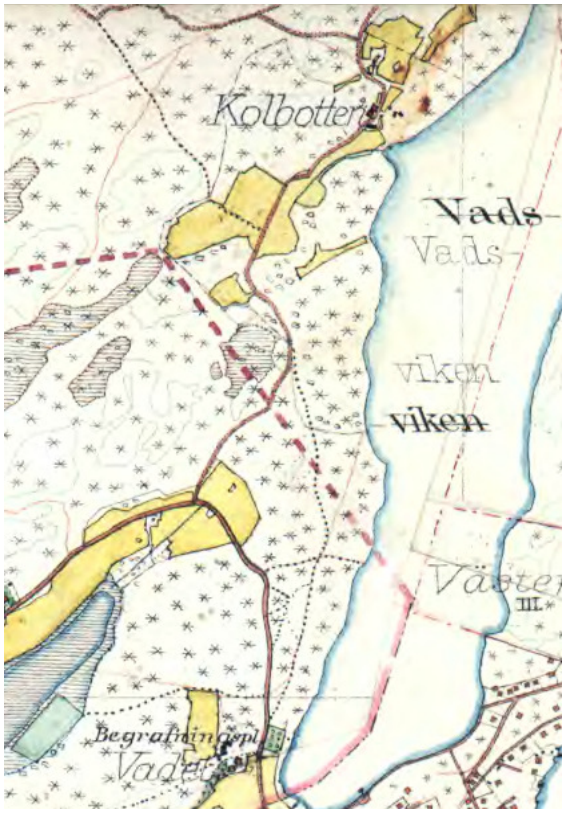

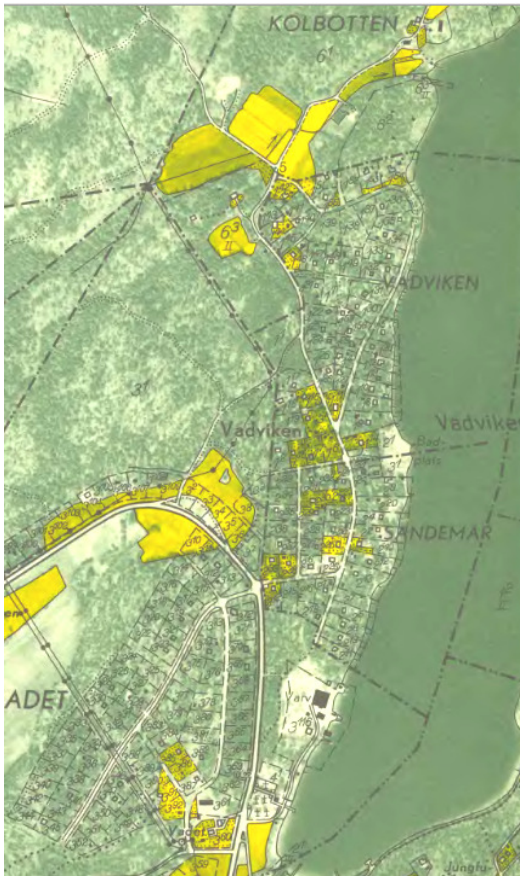

Ovan till vänster. År 1805, utsnitt ur karta. Gården Kolbotten finns markerad och norr om den tegelbruket.

Ovan. Vid början av 1900-talet var området ännu obebyggt förutom gården Kolbotten. Lantmäteriet, Häradsekonomisk karta 1901-1906 Dalarö J112-68-1

Till vänster. År 1951 hade avstyckningen i södra delen tagit fart, i norr ligger Kolbottens åkermark orörd. Lantmäteriet Ekonomisk karta 1951 Kattvik J113-10I2j53

År 1957 bestod gården Kolbotten av 6 ha åker och 15 ha avrösningsjord, i detta fall huvudsakligen skogsklädd sandmark och tallbevuxna bergspartier.

I östra delen utlades en tomtplats avsedd för permanentboende för stamfastighetens ägare, det vill säga ägaren till bondgården Kolbotten. Av gårdens bebyggels fanns då två boningshus och en ladugårdslänga, samt ytterligare några uthus kvar. Idag finns endast de båda boningshusen kvar.

Tomterna i denna del uppgick i genomsnitt till 2 200 m2. Området var avsett för sportstugor och huvudbyggnaden fick maximalt vara 70 m2 och uthus 40 m2. Våningshöjden begränsades till en våning. I södra delen föreslogs en tomtplats för affärändamål som fick bebyggas med 120 m2 och två våningar. Områden för idrottsändamål och allmänna områden lades ut.

Ett mindre område som ligger mellan de båda ovanstående planlades 1974 och reviderades 1989.

1986 fattade kommunfullmäktige ett generellt beslut om att ändra bebyggelseriktlinjerna för Dalarö, bland annat var syftet att begränsa byggnadsytorna för fritidsbebyggelse till 60 m2 och uthus till 25 m2. En översyn av planer skedde succesivt men eftersom en stor del av tomterna redan var bebyggda enligt de äldre reglerna om 70 m2 lät man den begränsningen vara kvar. Förbud mot källare och regler om taklutning och utformning av vinden infördes samt vissa lättnader för bygglov. År 1989 skedde revideringar som innebar ett tillägg om byggnads läge på tomten och inbördes avstånd mellan byggnader på samma tomt.

1990 upprättades områdesbestämmelser för norra delen av planen från 1930-talet. Dess syfte var att behålla områdets användning för fritidshusbebyggelse.

Uthuslängan till Kolbotten, idag riven. Foto från norr, april 1963. Haningearkivet 9846

Ångbåtstrafik gick till Vadviken. Haningearkivet 3998

Sportstugan och fritidshuset

Före sekelskiftet 1900 var det främst den högre borgarklassen som hade råd att låta uppföra eller hyra en sommarvilla i skärgården, därefter blev det fler som hade möjlighet att ha sommarboende. De så kallade sommar- eller sportstugorna som introducerades under 1900-talets första decennier var enklare och mindre än 1800-talets sommarvillor.

De första fritidsstugorna introducerades i Sverige på 1910-talet. På 1930-talet började så kallade sportstugor byggas, dessa små enkla byggnader möjliggjorde friluftsliv för den vanliga människan. Semesterlag-stiftningens införande på 1930-talet var ytterligare en bidragande faktor till den våg av sport- och fritidshusområden som kom att uppföras under 1930-1950-talet.

Tidskriften ”Hem i Sverige” kom vid slutet av 1920-talet att bli ett av organen för idén om sportstugorna. Även stora stugutställningarna runt om i landet spred informationen om den nya typens boende. Syftet med utställningarna var att göra propaganda för friluftslivet och visa hur man trevligt och bekvämt kunde inrätta sig i en liten stuga. I Stockholm fanns årliga husutställningar t ex vid Skanstull och i Björns trädgård som visade upp olika sorters stugor. Många av tidens främsta arkitekter ritade sportstugor t ex Ralph Erskine, Sven Markelius, Sven Backström och Leif Reinius. Gränsen mellan sportstuga och andra typer av stugor, tex söndagsstuga eller friluftsstuga, som tillkom vid samma tid är svår att dra. Vi har valt att kalla alla stugor för sportstugor.

Den första generationen sportstugor som uppfördes i landet var ofta allmogeinspirerade stugor, typiskt var tjärade eller rödfärgade fasader, med utsirade förstukvistar och småspröjsade fönster. Arkitekterna hade redan vid sekelskiftet börjat låna drag från allmogebyggnader till sina villor och detta spred sig även inom sportstugebyggandet. Det ideal som präglade stugbyggandet var det så kallade torpidealet. Dalastugan och det mellansvenska torpet var de allmogeinspirerade byggnadstyper som kom att bli stilbildande ideal vid utformningen av sportstugorna. Många skrifter underströk vikten att bygga enkelt och ändamålsenligt, stugorna var ekonomisk planerade.

Även lite större stugor uppfördes under 1900-talets början. De hade likheter med egnahem, små villor uppförda av mindre bemedlade i egen regi. Många hus var så

kallade typhus ritade av en arkitekt eller hämtade ur olika mönsterböcker. Typiskt var en rektangulär byggnadskropp i ett och ett halvt plan med brant brutet sadeltak klätt med tegel eller sadeltak, liggande fasspontpanel eller stående locklistpanel, rödfärgade fasader med vita knutar och fönster, verandor som oftast lår utanför huskroppen, öppna eller inglasade. Inom inventeringsområdet finns två byggnader med egnahemskaraktär varav en är kraftigt förändrad genom bland annat en tillbyggnad.

I Vadviken och Kolbotten har de bevarade stugorna till övervägande del en mer modern prägel. De har ofta en rektangulär plan, slät betonggrund, liggande panel på förvandring eller fasspontad panel och flacka sadeltak. Fönster är ofta enluftsfönster utan spröjs och uteplatserna ligger ofta öppna men något indragna under hustaken. Inventeringen har inte medgivit någon heltäckande undersökning i bygglovarkivet. För de fastigheter som undersökts noggrannare återfinns inte några ursprungliga lov bevarade för Vadviken. För Kolbotten finns några och i flera fall är det ritningar av monteringsfärdiga hus från olika svenska trähusfabrikanter.

Västra Vadviken

Etableringen av Västra Vadviken, det vill säga den södra delen av utredningsområdet med fastighetsbeteckningen Vadviken, har beskrivits i boken *Livet som leves där måste smaka vildmark* av Ann Katrin Pihl Atmer. Nedanstående uppgifter är hämtade från denna bok.

1931 köpte Aktiebolaget Svensk Jordförmedling 145 ha mark av Sandemar fideikommiss. Avsikten var att bilda ett antal småbruk och ”…områden för sommarnöjesbebyggelse.”.

1934 sålde Jordfördförmedlingen tomtinnehavet vidare till Aktiebolaget Tomtcentralen och ett visningshus uppfördes centralt i området. Det fanns både väg- och sjöförbindelse samt busstrafik till området. Som beskrivits ovan upprättades en styckningsplan 1932. Sammanlagt 92 tomter styckades varav ca 54 ligger inom nuvarande utredningsområde. Planen följde topografin och ett antal sjötomter bildades, gemensam bad- och båtplats anlades för ägare av skogstomter. Ett område avsattes till lekplats och en liten del till park.

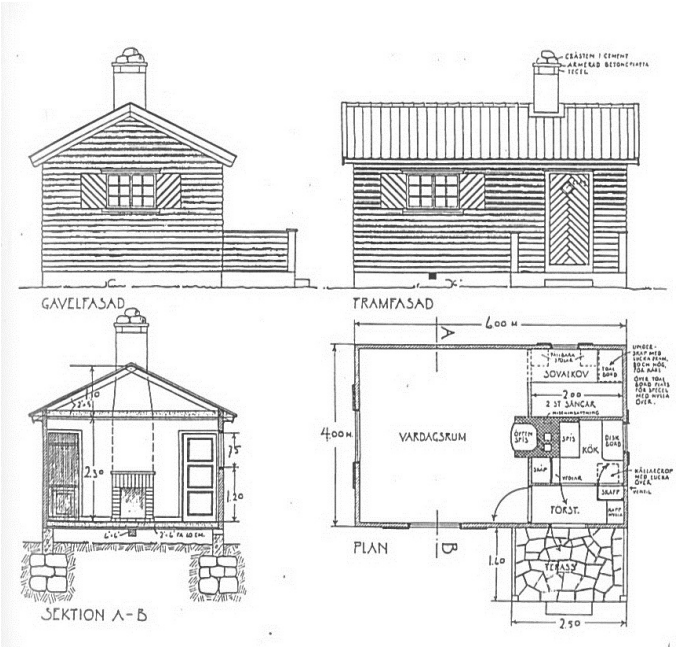

Stugan på fastigheten Sandemar 2:17 ritad av Olof Nilsson användes som visningsstuga. Ritningen publicerades i tidningen Hem i Sverige 1932. Ur Livet som levdes där… Pihl Atmer.

Sandemar 2:36 under uppförande. Ur Ur Livet som levdes där… Pihl Atmer.

Vid försäljningen gick sjötomterna först åt, de betingade ca 3000 kr men år 1942 var samtliga tomter sålda.

Köpevillkoren var sådana att 600 kr erlades vid köpet, resterande betalades med reverser under 10 år. För underhåll av vägar och avlopp drogs en årlig avgift på 25 kr

och köparen åtog också sig att ingå i den elektriska distributionsföreningen då den drogs fram. Lägenheten (stugan) fick inte användas till industriellt upplag eller annat som kunde ge upphov till buller, rök, lukt eller andra obehag. Stall, ladugård eller likanande var förbjudet och endast ett bostadshus fick uppföras med minst sex meter till grannen. Ritningar till bostadshusen skulle godkännas av säljaren. Köpare var främst lägre tjänstemän och småföretagare.

I byggnadsnämndens arkiv finns inte ursprungliga byggloven, men lovansökningar för tillbyggnader. Därmed framgår inte vilka som ritade husen eller om trähusfabrikanter anlitades. Pihl Atmer menar i vilket fall att det främst var små sportstugor som uppfördes, sällan villor, samt att monteringsfärdiga hus var tämligen vanliga.

Beskrivning av området idag

Landskapsbilden är typiskt för den inre skärgården med omväxlande höglänta partier omgivna av kala klippor och branter och däremellan låglänta dalar med flackare mark som använts som jordbruksmark. Naturmarken har till stora delar bevarats och omfattande sprängningar eller utjämningar av marken har undvikits. Vägnätet följer terrängen. De större vägarna som Kolbottenvägen och Strandvägen är asfalterade, de mindre är grusvägar. Uppväxta äldre träd, både lövträd och tall, är vanligt inom hela området. Sanka områden som inte har avstyckats och bebyggts är idag ganska igenvuxna. Utmed Vadvikens strandkant ligger bryggor och sjöbodar.

Bebyggelsen kan idag förenklat beskrivas som typisk sommarstugebebyggelse, ofta uppförd i en våning med flackt sadeltak. En vanlig bebyggelseutveckling i denna typ av områden är att man först bygger en mindre stuga för att senare komplettera den med en större, riva den eller bygga till. Då kan den äldre i vissa fall få stå kvar ganska oförändrad. På större delen av tomterna finns mer än en byggnad, en huvudbyggnad, gäststuga och ett eller flera mindre uthus. Huvudbyggnaden är ofta tillbyggd i samma stil som ursprungsbyggnaden. Placeringen av huvudbyggnaden är generellt relativt långt in på tomten. Prickmark utmed vägarna och utmed de högsta branterna lades in i redan i de äldsta planerna.

Grunder är ofta gjutna, de mindre stugorna kan stå på plintar. Vanliga fasadmaterial är träpanel, ofta i liggande format på förvandring, liggande fasspontad panel eller

stående locklistpanel. Några olika kulörkombinationer är vanliga: Ljusa, ofta gula fasader med vita snickerier. Rödfärgade fasader med vita snickerier samt mörkbrunt betsade fasader, ofta med vita fönster och mörkare blå eller gröna foder och knutar. Takbeläggning har i många fall bytts ut till taktegelimiterande plåt, men det finns också byggnader med takpapp, tegel och betongpannor. Många byggnader har figursågade foder och vindskivor, fönsterluckor med jalusier är också vanligt. Fönster är ofta en eller två lufter utan spröjs.

Generellt upplevs bebyggelsen som väl omhändertagen och flitigt underhållen, vilket också innebär att endast ett fåtal byggnader har kvar ursprunglig form, fasadbeklädnad och fönstersnickerier.

Ett fåtal byggnader utmärker sig på olika sätt från det stora flertalet: Kolbottens mangårdsbyggnad uppförd 1870 och en tillhörande äldre stuga hör till den kategorin (Kolbotten 6:32). Likaså en och enhalvplansbyggnad av egnahemstyp i södra delen närmast badplatsen (Vadviken 1:14).
Ett fåtal äldre stugor har bevarat sin ursprungliga form och är relativt oförändrade.

Sjötomter har vanligen en brygga och sjöbodar.

Brukevägen. Utrednings-området gränsar till en tallskog i norr. Grusvägar hör till miljön.

Obebyggda sanka områden växer igen.

Badplats vid gemensam båtplats.

Obebyggd före detta odlings-mark vid Kolbottens gård.

Mangårds-byggnaden vid Kolbottens gård

Sommarstuga med gäststuga med samma färgsättning.

Höga lägen med utsikt finns vid flera strandtomter.

Tillbyggnader har skett i etapper. Takvinklar, fasadmaterial och kulörer håller samman bebyggelsen.

Tidstypiskt enplanshus från 1964 med villakaraktär. Platt tak med bred sarg med liggande mörkbetsad panel på förvandring

Trappor från vägen upp till högt belägna stugor.

Kulturhistoriska värden

Att beskriva äldre bebyggelsemiljöers kulturhistoriska värden är en metod för att analysera och beskriva andra värden än ekonomiska. Det rör sig om värden som ger oss information om tidigare historiska förhållanden, dokumentvärde, och värden i kulturmiljön som ger upphov till upplevelser hos brukare och/eller besökare, upplevelsevärden. Kulturhistoriska värden kan ta sig fysiska uttryck i hur ett område är planerat, bebyggelsens och landskapets utformning, byggnadsmaterial, färgsättningar och utformningen av mark och hägnader.

Gården Kolbotten

Marken i norra delar av utredningsområdet, med fastighetsbeteckningen Kolbotten, stammar från gården med samma namn. Gården låg under Sandemar och friköptes av arrendatorn. Namnet Kolbotten härstammar från att här har legat en kolmila i området. Spår av äldre skeden i historien är historiskt intressanta då de visuellt kan

berätta om en äldre epok. Den bevarade mangårdsbyggnaden och stugan är byggnadshistoriskt viktiga då de är det tydligaste uttrycket för denna period, delar av vägsträckningen och att några före detta åkrar ännu ligger obebyggda minner också om detta och en äldre markanvändning.

Den nya fritiden

Som utflyktsmål och sommarort har Dalarö anor sedan mitten av 1800-talet. Till en början var det samhällets mer välmående skikt som hade möjlighet till rekreation och man lockades av societetsliv och naturupplevelser. I Dalarös utkanter, på Sandemars marker på fastlandet, påbörjades avstyckningen under 1900-talets början och enklare sommarhus kom att uppföras. Inventeringsområdet är samhällshistoriskt intressant som ett exempel på denna nya etablering som pågår på natursköna platser i städernas närhet. Det är ett resultat av en ny politik, på 1930.talet fick Sverige den första semesterlagen och Folkhemmet tar form med ett allmänt ökat välstånd. Inom medel- och arbetarklassen blev fritiden viktig att fylla med meningsfulla och gärna sportanknutna aktiviteter, till exempel i en sportstuga på en naturskön plats.

Planernas påverkan och landskapsbilden

Huvudsaklig planläggning av inventeringsområdet skedde på 1930- och 1950-talen och dessa riktlinjer utgör grunden för områdets utformning och utveckling. Tomterna var generöst tilltagna och avsedda för sportstugor och sommarbostäder, byggnadsarean och tillåten våningshöjd begränsades. Sammantaget har det bidragit till en harmonisk sammanhängande miljö med karaktäristiska upplevelsevärden. Till dessa hör den oförstörda naturen och att bebyggelsen i hög grad har anpassats efter befintliga terrängförhållanden. En viktig faktor är tomternas storlek och att bebyggelsen i hög grad endast är uppförd i ett plan.

Sommarhusens arkitektur

Som exempel på de särskilda byggnadstyper som skapades för friluftsliv och semester är bevarade byggnader inom inventeringsområdet arkitektur- och byggnadshistoriskt intressanta. Stugorna har i hög grad förändrats men ett fåtal finns kvar i mer eller mindre oförändrat skick. Detta gör dem intressanta då de är sällsynta och genom det har en pedagogisk funktion. Det stora flertalet har byggts till och förändrats och många har byggts till på ett varsamt sätt så att byggnadernas

ursprungliga form och stil har bevarats.

Karaktärsdrag inom inventeringsområdet

- Väl tilltagna tomtstorlekar, i genomsnitt är 2000-2500 m2.
- Vägsträckningens huvuddrag och vägarnas nuvarande bredd utan trottoarer.
- Orörd natur, uppvuxna träd.
- Placering av byggnader. Huvudbyggnaden är ofta väl indragen från gatan, om terrängförhållandena medgivit det.
- Hänsyn har tagits till naturliga terrängförhållanden, sprängningar har undvikits.
- Enplansbyggnader med flacka, lätta takfall, täckta med takpannor av tegel eller betong. Uteplatser är ofta indragna i fasadlivet och taket skjuter ut över.
- Fasader klädda med träpanel i olika format, ofta panel på förvandring eller liggande fasspontad panel.
- Fönster har ofta en eller två lufter, utan spröjs. Fönsterluckor med jalusier.
- Mindre, envånings komplementbyggnader och gäststugor hör till karaktären.
- Tillbyggnader anpassade till den befintliga byggnadens formspråk, material och färgsättning.

Kulturhistoriskt värdefulla byggnader

Syftet med värderingen är att tydliggöra vilka byggnader som har ett kulturhistoriskt värde inom området. Området har inventerats på en översiktlig nivå. Alla byggnader har dock besiktigats. De byggnader som funnits ha ett kulturhistoriskt värde har sedan inventerats mer ingående.

Vi har valt byggnaderna som är kvar efter Kolbottens gård samt byggnader som är representativa sportstugor av olika typer.

Kriterier för klassificeringen.

• Byggnad som har ursprunglig form, till det yttre ej tillbyggd eller förändrad. Smärre undantag förekommer.

• Byggnad som har ursprungliga eller tidstypiska material på tak, fasader, och grunder. Det kan förekomma att någon del, t ex takmaterial, har bytts mot ett modernare material.

• Byggnad som har ursprungliga fönster, dörrar, skorstenar, trappor och andra yttre byggnadsdetaljer. Dessa delar kan också vara utbytta mot nya delar med ursprungligt eller tidstypiskt utseende.

Kulturhistoriskt värdefulla byggnader

Kolbotten 6:32/Kolbottenvägen 39

Historik
Gården Kolbottens mangårdsbyggnad, uppförd 1870, och en äldre stuga.

Beskrivning/karaktärsdrag
Mangårdsbyggnad och stuga.

Två timrade byggnader på murad gråstensstengrund med brutet tak respektive sadeltak, båda täckta med enkupigt tegel.

Panelklädda rödfärgade fasader. Fönster med en tvärspröjs.

Områdets äldsta byggnader vilka också är välbevarade avseende volym och material, byggnads- och samhällshistoriskt värde

Kolbotten 6:14/Jaktstigen 16

Historik
Bygglov 1964.

Beskrivning/karaktärsdrag

Rektangulär enplansbyggnad med sadeltak täckt med röd tegelimiterande plåt. Fasader klädda med blågrön, liggande panel på förvandring. Förstukvist med samma fasadmaterial. Vita enluftsfönster.

Välbevarad form och fasadmaterial.

Kolbotten 6:31/Jaktstigen 2

Historik
Bygglov 1965.

Beskrivning/karaktärsdrag

Rektangulär byggnad med flackt sadeltak täckt med betongpannor. Indragen uteplats vid entrén, gulmålad locklistpanel, vitmålade enluftsfönster med bruna foder. Fönsterluckor.

Välbevarad volym och ursprungliga/tidstypiska material.

Kolbotten 6:46/Fiskestigen 8

Historik
Bygglov 1966.

Beskrivning/karaktärsdrag

Rektangulär enplansbyggnad med flackt sadeltak täckt med röda betongpannor. Under takfallet indragen öppen uteplats i ena hörnet. Liggande brunbetsad panel på förvandring. Oljade enluftfönster med vita foder och vita knutar. Förstukvist på gaveln med platt tak och sarg.

Ursprunglig volym samt tidstypska material.

Kolbotten 6:56/Kolbottenvägen 31

Historik
Okänt byggnadsår.

Beskrivning/karaktärsdrag

Rektangulär enplansbyggnad med tegeltäckt sadeltak. Gjuten sockel. Liggande brunmålad panel på förvandring, även på uteplatser. Gröna foder och vindskivor, vitmålade tvåluftsfönster.

Ursprunglig volym samt tidstypska material.

Vadviken 1:14/Strandvägen 30

Historik
Okänt byggnadsår.

Beskrivning/karaktärsdrag

Områdets enda bevarade byggnad med egnahemskaraktär. En- och ett halvt plan, sadeltak täckt med tegel, takkupa. Liggande rödfärgad panel, släta svartmålade foder med spetsade ändar, t-postfönster. Veranda med spröjsade fönster.

Ursprunglig volym, tidstypisk arkitektur och material.

Vadviken 1:55/Strandvägen 62

Historik
Okänt byggnadsår.

Beskrivning/karaktärsdrag

Liten rektangulär stuga på hög gjuten sockel med veranda. Sadeltak täckt med tegel, murad skorsten med krön.

Fasader täckta med rödmålad locklistpanel, vitmålade spröjsade fönster, vitmålade knutar och vindskivor.

Välbevarad mindre sportstuga.

Vadviken 1:62/Kolbottenvägen 4B

Historik
Bygglov 1967

Beskrivning/karaktärsdrag

Liten vinkelbyggd stuga på plintar med flackt sadeltak täckt med korrugerad svart plåt. Uteplats i vinkeln. Fasader klädda med röd locklistpanel. Vitmålade enluftsfönster.

Ursprunglig volym, tidstypisk arkitektur och material.

Vadviken 1:8/Strandvägen 34

Historik
Bygglov 1979, ersatte mindre stuga. Floda-stugan, typ Silvergården.

Beskrivning/karaktärsdrag

Smalt hus i vinkel på hög sockel med garage mm i källaren. Flackt sadeltak täckt med röda betongpannor, fasader klädda med liggande rödmålad panel. Vita enluftsfönster i olika format med vita foder och vågformade vindskivor. Skorsten murad i rött tegel.

Ursprunglig volym, tidstypisk arkitektur och material.

Övergripande råd och riktlinjer

Rekommendationer vid tillbyggnader

- Placering av tillbyggnader i branter eller andra lägen som kräver omfattande sprängningar bör undvikas.
- Nockhöjden och takvinkeln bör anpassas efter den befintliga byggnaden och inte överstiga denna.
- Tillbyggnader bör underordnas det befintliga husets volym och placeras så att ursprungsvolymen kan avläsas.
- Fasad- och takmaterial anpassas efter den befintliga byggnaden.

Exempel på tillbyggnader

Kolbotten 6:10/Jaktstigen 20. Bygglov 1958. Bygglov för tillbyggnad 1966.

Ursprungsdel är timrad rektangulär byggnad med sadeltak täckt med tegel. Vita enluftsfönster med blå foder och blå vindskivor. Fönsterband med låg bröstning på baksidan mot uteplats. Länkad tillbyggnad med fasader klädda med liggande mörkbetsad panel, blå foder och vindskivor.

Välbevarad ursprungsbyggnad, väl anpassad tillbyggnad där ursprungsbyggnaden är tydligt läsbar.

Vadviken 1:52/Strandvägen 50. Bygglov 1957. Bygglov tillbyggnad 1982.

Rektangulär enplansbyggnad med sadeltak täckt med mörka betongpannor. Ligger något upphöjd med slänt framför. Sadeltaket förlängt över entré och öppen uteplats på framsidan. Senare tillkommen uteplats på baksidan. Fasader klädda med liggande mörkbetsad panel. Vita enluftsfönster sitter i band.

Ursprunglig volym är tydligt läsbar, tidstypisk arkitektur och material. Tillbyggnaden ligger parallellt men förskjuten bakåt, uppförd i samma stil.

Rekommendationer för ny bebyggelse

- Nuvarande generösa tomtstorlek bör behållas.
- Placering av nybyggnader i branter eller andra lägen som kräver omfattande sprängningar bör undvikas.
- Ny huvudbyggnad bör placeras väl indragen från gatan.
- Byggnader i ett plan och flacka takvinklar hör till karaktären.
- Fasadbeklädnad bör vara panel, puts och tegel bör undvikas.
- Garage och andra komplementbyggnader bör inte överstiga en våning.

Källor och litteratur

Tryckta källor

Inventering av äldre bebyggelse inom Dalarö och Österhaninge socknar i Haninge kommun, Haninge kommun, 1973

Livet som leves där måste smaka vildmark. Sportstugor och friluftsliv 1900-1945
Ann Katrin Pihl Atmer, 1998

Otryckta källor

Lantmäteriet, Historiska kartor

Haninge kommun, kommunarkiv

Haninge kommun, bygglovarkiv

Bilagor

Äldre styckningsplaner

1932 Styckningsplan

1957 Byggnadsplan, uppdaterad 1988 till Detaljplan med delvis ändrade bestämmelser

1972 Byggnadsplan, uppdaterad 1988 till Detaljplan med delvis ändrade bestämmelser

1972 Byggnadsplan, uppdaterad 1988 till Detaljplan med delvis ändrade bestämmelser

Förslag
Till
Styckningsplan
över ett sommarstugeområde
under
Sandemars Fideikommis
uti
Österhanninge och Dalarö socknar
Stockholms Län
Kompletterad år 1932 av
Herman Lindahl
Distriktslantmätare

Från här företeddd karta rätt kopierat, betygar Stockholm i länets lantmäterikontor den 31 oktober 1932
[illegible]

Skala 1:2000

Beteckningar
- Gräns för styckningsplanen
- Vägmark
- Planteringar
- Kvartersmark
- Avloppslutning
- Föreslagen fastighetsindelning
- Strandlinje
- Befintlig väg
- Område som ej får bebyggas

Godkänd enligt länsstyrelsens i Stockholms län resolution den 11 maj 1932, betygar
På tjänstens vägnar
Carl Bergstedt

Stockholm Okt. 1931
Th. Bergentz

01-APL-271

271
STYCKNINGSPLAN

DETALJPLAN

~~Förslag till byggnadsplan för~~

KOLBOTTEN 6' och 6⁵

i Dalarö socken och kommun,

Stockholms län

upprättat i februari 1957 av

Einar Rehnlund

Einar Rehnlund
lantmätare

Skala 1:2000

Förslaget kompletterat i augusti 1957 av

Einar Rehnlund
lantmätare

År 1958 den 19 februari fastställdes denna byggnadsplan på sätt Kungl. Maj:ts befallningshavandes beslut samma dag närmare utvisar; betygar, Stockholm å landskansliet som ovan,
På tjänstens vägnar:
Bengt Sandberg

DETALJPLAN

KOLBOTTEN 6:1 och 6:5

Upprättad 1988- 10-27

Stadsbyggnadskontoret

Magnus Westlund — tf stadsbyggnadschef
Gunnar Sjögren — planingenjör

Ändringen berör endast planbestämmelserna och innebär en minskning av maximala byggnadsytor, införande av förbud mot anordnande av källare samt bestämmelser om taklutning. Inom hela planområdet får byggnad uppföras med högst en våning. Dessutom har vissa lättnader i bygglovsplikten införts.
Strandskydd gäller i samma omfattning som tidigare.

Genomförandetiden för detaljplanen är 15 år efter att den vunnit lagakraft.

DETALJPLANEN

- är antagen av byggnadsnämnden... 1989 02 27
- har vunnit laga kraft..... 1989 03 28

UPPLYSNINGAR

Till planen hör förutom denna plankarta:
- planbestämmelser upprättade 1988- 10-27 rev. 1989-02-16
- beskrivning upprättad i feb. 1957
- tillägg till beskrivning upprättad 1988-10-27 rev. 89-02-16
- fastighetskarta upprättad 1988- 06-02
- fastighetsförteckning upprättad 1988- 11-18
- bebyggelseinventering 1987-07-01

ORIGINAL

Kommunen är inte huvudman för de allmänna platserna

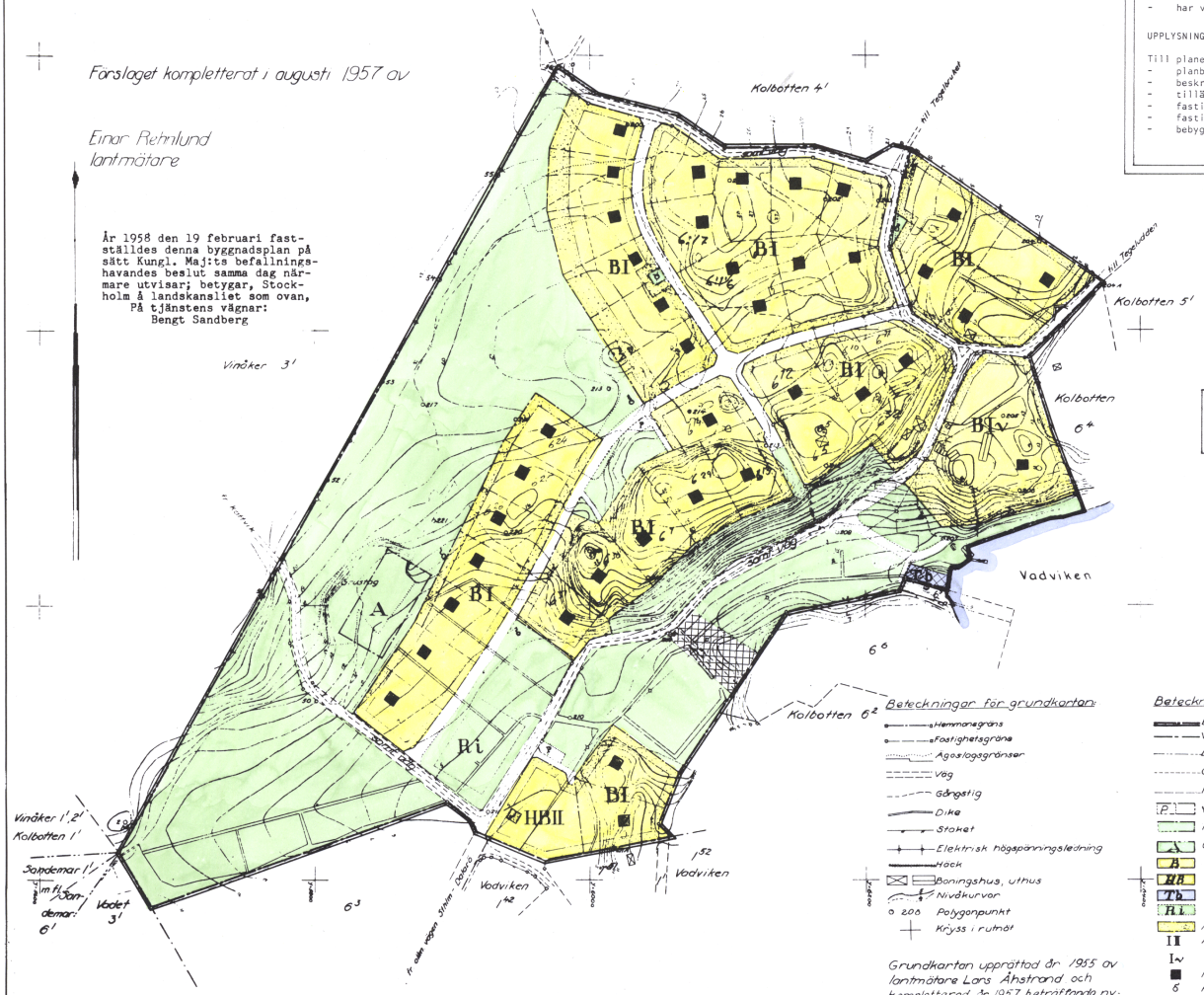

Beteckningar för grundkartan:

- Hemmanegräns
- Fastighetsgräns
- Ägoslagsgränser
- Väg
- Gångstig
- Dike
- Staket
- Elektrisk högspänningsledning
- Häck
- Boningshus, uthus
- Nivåkurvor
- 206 Polygonpunkt
- Kryss i rutnät

Beteckningar för byggnadsplanen:

- Byggnadsplanegräns
- Väg: byggnadsmarks- och annan områdesgräns
- Bestämmelsegräns
- Gränslinje, ej avsedd att fastställas
- Föreslagen tomtplatsgräns, ej avsedd att fastställas
- P Vägmark, parkeringsplats. Allmån plats.
- Parkmark. Allmån plats.
- A Område för allmänt ändamål
- B " " bostadsändamål
- HB " " handels- och bostadsändamål
- Tb " " båtplats- och båthus
- Ri " " idrottsändamål
- Mark som ej får bebyggas
- II Antal våningar
- Iv " " ~~jämte inredd vind~~
- Föreslagen byggnadsplats, ej avsedd att fastställas
- 6 Föreslagen brunn
- Område som ersatts av annan plan

Grundkartan upprättad år 1955 av lantmätare Lars Åhstrand och kompletterad år 1957 beträffande nytillkomna fastighetsgränser av lantmätare Einar Rehnlund

Kopiens likhet med originalet betygas.
Stockholm den 16 juli 1958
STATENS REPRODUKTIONSANSTALT
G. Lundberg

D 10

DETALJPLAN

~~FÖRSLAG TILL BYGGNADSPLAN FÖR~~

KOLBOTTEN 6:2, 6:6, 6:21, OCH 6:33 SAMT DEL AV KOLBOTTEN 6:1, 6:3 OCH 6:26

I DALARÖ SOCKEN, HANINGE KOMMUN
STOCKHOLMS LÄN

UPPRÄTTAD 26 JULI 1972 AV STOCKHOLMS ÖSTRA LANTMÄTERIDISTRIKT

JOHAN HEDLUND
DISTRIKTSLANTMÄTARE

GRUNDKARTAN UPPRÄTTAD ÅR 1958 AV LANTMÄTARE LARS HAMNQVIST OCH KOMPLETTERAD AV HANINGE LANTMÄTERIDISTRIKT 1970. FASTIGHETSREDOVISNINGEN PR 1.1. 1971 OCH 26.7.1972.

BETECKNINGAR

BYGGNADSPLANEN

- BYGGNADSPLANEGRÄNS
- VÄG-, BYGGNADSMARK- OCH ANNAN OMRÅDESGRÄNS
- BESTÄMMELSEGRÄNS
- GRÄNSLINJE EJ AVSEDD ATT FASTSTÄLLAS
- FÖRESLAGEN TOMTGRÄNS, EJ AVSEDD ATT FASTSTÄLLAS
- VÄGMARK, ALLMÄN PLATS
- PARKMARK, " "
- B — OMRÅDE FÖR BOSTADSÄNDAMÅL
- Vb — VATTENOMRÅDE SOM ENDAST UNDANTAGSVIS FÅR UTFYLLAS OCH ÖVERBYGGAS (SE BESTÄMMELSERNA)
- BIn — MARK SOM EJ FÅR BEBYGGAS
- In — ANTAL VÅNINGAR ~~PER VÅNING UTAN VINDS~~
- Th — OMRÅDE FÖR BÅTPLATS OCH BÅTHUS

GRUNDKARTAN

- TRAKTGRÄNS
- FASTIGHETSGRÄNS SAMT GRÄNS FÖR SAMF.
- ANNAN GRÄNS, SERVITUTSOMRÅDE
- BOSTADS- RESP. UTHUS
- STAKET
- VÄG
- GÅNGSTIG
- ELLEDNING
- HÖJDKURVOR
- 207 — POLYGONPUNKT
- RUTNÄTSPUNKT
- DIKE
- STRANDLINJE
- GRÄNSPUNKT

SKALA 1:1000

10 5 0 10 20 30 40 50 60 70 80 90 100 m

DNR 55/69 AB 4

Fastställd den 20.3 1974

DETALJPLAN

KOLBOTTEN 6:2, 6:6, 6:21 och 6:33 samt del av KOLBOTTEN 6:1, 6:3 och 6:26

Upprättad 1988-10-27

Stadsbyggnadskontoret

Magnus Westlund
t f stadsbyggnadschef

Gunnar Sjögren
planingenjör

Ändringen berör endast planbestämmelserna och innebär införande av förbud mot anordnande av källare samt bestämmelser om taklutning. Dessutom har vissa lättnader i bygglovsplikten införts.
Strandskydd gäller i samma omfattning som tidigare.
Genomförandetiden för detaljplanen är 15 år efter att den vunnit laga kraft.

DETALJPLANEN

- är antagen av byggnadsnämnden....1989.02.27.....
- har vunnit laga kraft .....1989.03.28.....

UPPLYSNINGAR

Till planen hör förutom denna plankarta:

- planbestämmelser upprättade 1988-10-27 rev 1989-02-16
- beskrivning upprättad 1972-07-26
- tillägg till beskrivning upprättad 1988-10-27 rev 1989-02-16
- fastighetskarta upprättad 1988-06-02
- fastighetsförteckning upprättad 1988-11-18
- bebyggelseinventering 1987-07-01

Kommunen är inte huvudman för de allmänna platserna

ORIGINAL

D11

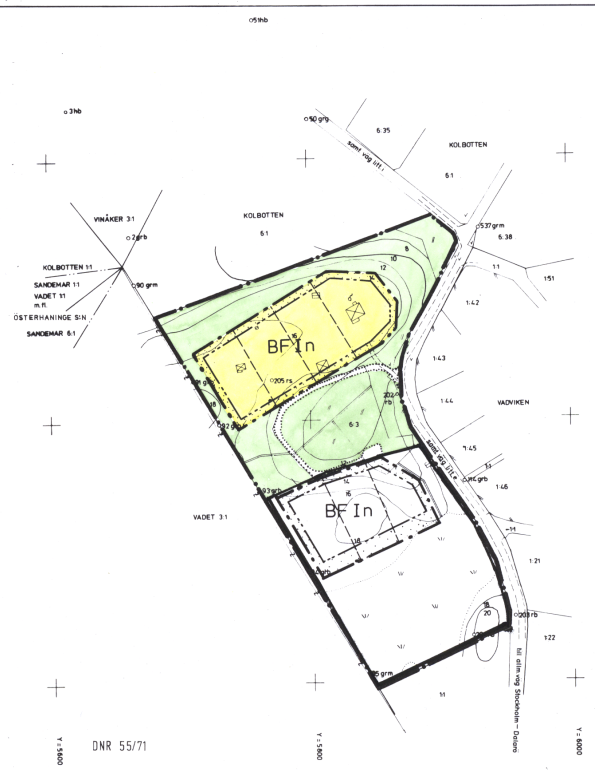

DNR 55/71

DETALJPLAN

~~FÖRSLAG TILL BYGGNADSPLAN~~

FÖR DEL AV

KOLBOTTEN 6:3

DALARÖ SOCKEN, HANINGE KOMMUN,
STOCKHOLMS LÄN,
UPPRÄTTAD I NOV. 1972
AV STOCKHOLMS ÖSTRA LANTMÄTERIDISTRIKT

JOHAN HEDLUND
DISTRIKTSLANTMÄTARE

GRUNDKARTA UPPRÄTTAD ÅR 1971 AV
HANINGE LANTMÄTERIDISTRIKT

FASTIGHETSREDOVISNINGEN PR DEN

Skala 1:2000

BYGGNADSPLANEBETECKNINGAR

- Byggnadsplanegräns
- Områdesgräns
- Bestämmelsegräns
- Föreslagen tomtplatsgräns, ej avsedd att fastställas
- Gränslinje ej avsedd att fastställas
- Allmän plats, vägmark
- " parkmark
- Område för bostadsändamål, fristående hus
- Mark som ej får bebyggas
- In Antal våningar ~~(en våning utan vind)~~

Grundkartebeteckningar

- Sockengräns
- Traktgräns
- Fastighetsgräns samt gräns för samf.
- Annan gräns, servitutsgräns
- Bostads- resp. uthus
- Staket
- Ägoslagsgräns, åker
- Dike
- Kärr mosse sankmark
- Brunn
- Höjdkurvor
- 95 Polygonpunkt
- Gränspunkt
- Rutnätspunkt
- KOLBOTTEN Traktnamn
- 6:38 Registernummer för fastighet
- Elledning

Gräns för område som undantagits från fastställelse enligt länsstyrelsens beslut 1976-06-28.

Fastställd den 28.6.1976

DETALJPLAN
för del av
KOLBOTTEN 6:3

Upprättad 1988- 10-27

Stadsbyggnadskontoret

Magnus Westlund
tf stadsbyggnadschef

Gunnar Sjögren
planingenjör

Ändringen berör endast planbestämmelserna och innebär införande av förbud mot anordnande av källare samt bestämmelser om taklutning och utformning av vind. Dessutom har vissa lättnader i bygglovsplikten införts.

Genomförandetiden för detaljplanen är 15 år efter att den vunnit laga kraft.

DETALJPLANEN

- är antagen av byggnadsnämnden .....1989.02.27.....
- har vunnit laga kraft .....1989.03.28.....

UPPLYSNINGAR

Till planen hör förutom denna plankarta:

- planbestämmelser upprättade 1988-10-27 rev. 1989-02-16
- beskrivning upprättad i nov 1972
- tillägg till beskrivning upprättad 1988-10-27 rev. 1989-02-16
- fastighetskarta upprättad 1988- 06-02
- fastighetsförteckning upprättad 1988- 11-18
- bebyggelseinventering 1987-07-01

ORIGINAL

Kommunen är inte huvudman för de allmänna platserna

D12